

Kwartaalmonitor Bouw

Vierde kwartaal 2017

Bouw eindigt 2017 positief en met vertrouwen in toekomst

- Totale bouwsector: Meer omzet, meer werkgelegenheid en meer vertrouwen
- Bouw woningen en bedrijfsgebouwen: Aantal vergunde woningen stijgt; opgeleverde woningen stabiel
- Grond-, weg-, en waterbouw: Hogere omzet en investeringen maar ook hogere kosten

In het vierde kwartaal van 2017 steeg de omzet in de bouw met 6,7 procent ten opzichte van een jaar eerder. Over heel 2017 is 5,7 procent meer omgezet dan in 2016.

De werkgelegenheid is opnieuw toegenomen en het ondernemersvertrouwen is na een korte dip in het vorig kwartaal weer hersteld. Ook in de woningbouw staan alle seinen op groen. Het aantal vergunde woningen lag zeven procent hoger dan in dezelfde periode vorig jaar en afgelopen kwartaal zijn meer bestaande woningen verkocht dan ooit in een vierde kwartaal. De grond-, weg- en waterbouw noteert in 2017 na twee jaar daling weer een omzetgroei van ruim vier procent.

Kerncijfers bouwsector en Nederlandse economie

	'16	2017				
	IV	I	II	III	VI	
Omzet bouwsector ¹⁾	8,0	6,0	6,3	3,6	6,7	
Toegevoegde waarde ¹⁾	8,7	5,7	6,1	3,9	7,0	
Nieuwe woningen x 1 000	19,2	14,4	14,6	14,2	19,2	
Aantal faillissementen	112	143	125	97	104	
Aantal banen x 1 000	514	520	526	528	529	
Bbp totaal ¹⁾	2,4	3,2	3,3	3,0	2,9	
Verkochte woningen x 1 000	60,9	55,9	58,4	61,4	66,2	

Bron: CBS ¹⁾ %-mutatie t.o.v. een jaar eerder

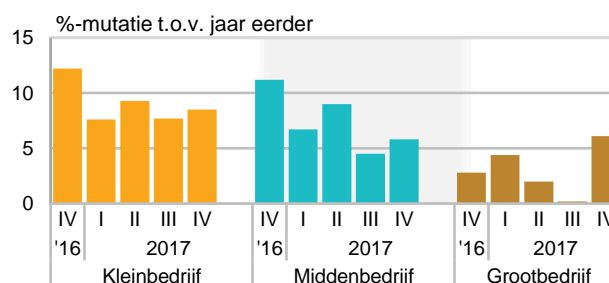
Totale bouwsector

Bouw groeit weer harder

De omzet in de bouw is in het vierde kwartaal met 6,7 procent gestegen. Een kwartaal eerder was dit nog geen 4 procent. De bouw sluit zo voor het vierde jaar op rij met meer omzet af. Het omzetniveau ligt daarmee nog maar een paar procent onder dat van voor de crisis.

Met de omzetstijging van 5,7 procent is de groei voor het jaar 2017 wel iets lager dan een jaar eerder. Kleine bedrijven tot 10 werkzame personen behaalden met een groei van 8,3 procent de beste resultaten. Grote bedrijven met meer dan 100 werkzame personen behaalden met een omzetstijging van 3,3 procent opnieuw de laagste groei.

Omzet bouw

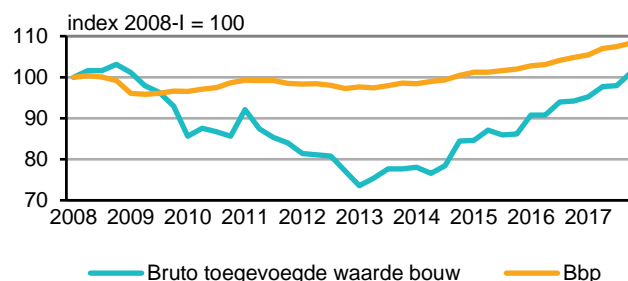
Bron: CBS

StatLine: [Omzetontwikkeling bouwnijverheid](#)

Toegevoegde waarde bouw blijft groeien

De toegevoegde waarde van de bouw lag in het vierde kwartaal 7,0 procent hoger dan in het vierde kwartaal van 2016. De groei over heel 2017 kwam uit op 5,7 procent. Hiermee is de bouw één van de snelst groeiende bedrijfstakken van de Nederlandse economie. Sinds het dieptepunt in het eerste kwartaal van 2013 werd bereikt, is de toegevoegde waarde van de bouw in totaal met 37,5 procent toegenomen. Het niveau van voor de crisis is echter nog steeds niet bereikt. Het niveau van de totale economie ligt al sinds begin 2015 boven dat van voor de crisis.

Bruto toegevoegde waarde en bbp

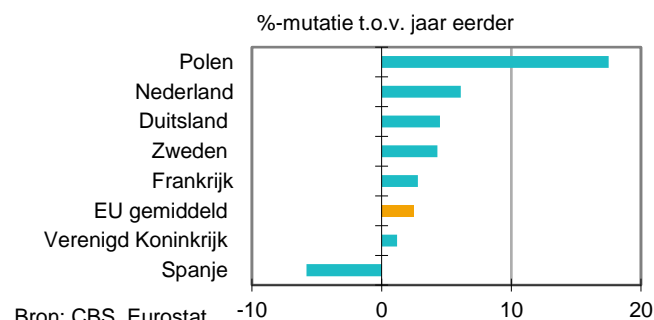
Bron: CBS

StatLine: [Bbp, productie en bestedingen](#)

Nederlandse bouwproductie stijgt forsler dan Europees gemiddelde

De Nederlandse bouwproductie nam voor het dertiende kwartaal op rij toe. Met een groei van 6,1 procent kwam de productie hoger uit dan het Europees gemiddelde van 2,5 procent. De meeste lidstaten van de Europese Unie realiseerden een productiestijging. In Polen steeg de bouwproductie flink en produceerden bouwbedrijven 17,5 procent meer dan een jaar eerder. Ook in Duitsland en Frankrijk steeg de productie meer dan gemiddeld. In het Verenigd Koninkrijk produceerden bouwbedrijven ook meer, maar lag de groei wel onder het Europees gemiddelde. Spanje was één van de lidstaten waarin de productie daalde ten opzichte van een jaar eerder. De productie van Spaanse bouwbedrijven kwam 5,8 procent lager uit. Over heel 2017 behaalden Nederlandse bouwbedrijven een stijging van 5,5 procent terwijl de Europese lidstaten gezamenlijk op een groei van 3,5 procent uitkwamen ten opzichte van 2016.

Bouwproductie vierde kwartaal 2017 (werkdagecorrecteerd)

Bron: CBS, Eurostat

Eurostat: [Short term business statistics database](#)

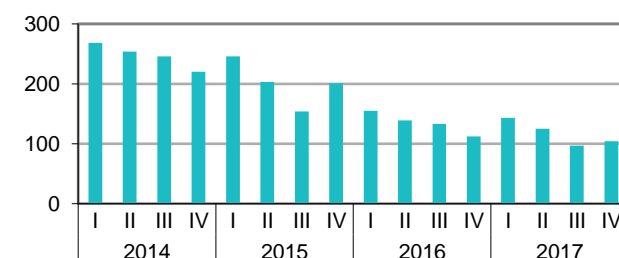
Aantal faillissementen stabiel

In het vierde kwartaal is het aantal faillissementen licht toegenomen en kwam uit op 104. Dit zijn 7 faillissementen meer dan in het voorgaande kwartaal. Daarmee is het aantal faillissementen stabiel te noemen.

In de burgerlijke en utiliteitsbouw nam het aantal faillissementen toe van 27 in het derde kwartaal naar 43 in het vierde kwartaal. Ook bij de afwerkingsbedrijven nam het aantal faillissementen toe, en wel van 12 naar 17. In de projectontwikkeling nam het aantal faillissementen af van 4 naar 3.

In de grond-, weg- en waterbouw nam het aantal faillissementen af van 11 in het derde kwartaal naar 3 in het vierde kwartaal. In de bouwinstallatie gingen in het vierde kwartaal 19 bedrijven failliet, tegen 28 in het derde kwartaal.

Faillissementen bouwnijverheid

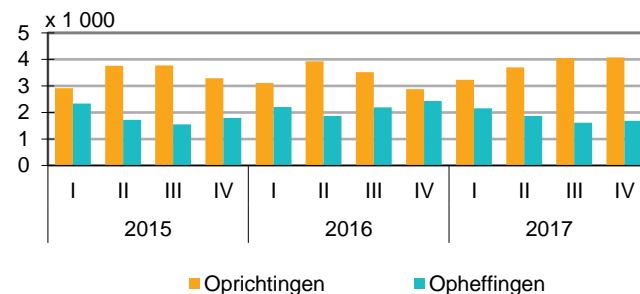
Bron: CBS

StatLine: [Uitgesproken faillissementen](#)

Meer starters, minder stoppers

In het laatste kwartaal van 2017 werden er 4 080 nieuwe bouwbedrijven gestart. Dat is 42 procent meer dan hetzelfde kwartaal vorig jaar. Daarnaast sloten 1685 bouwbedrijven definitief hun deur. Dat is een daling van 31 procent in vergelijking met een jaar eerder. De meeste starters en stoppers in de bouwsector zijn te vinden in de algemene B&U bouw en bij afwerkingsbedrijven. In totaal telt de bouwnijverheid aan het eind van het vierde kwartaal 165 105 bedrijven. Op jaarbasis is het aantal bedrijven daarmee met 5,4 procent gestegen.

Oprichtingen en opheffingen in de bouwnijverheid

Bron: CBS

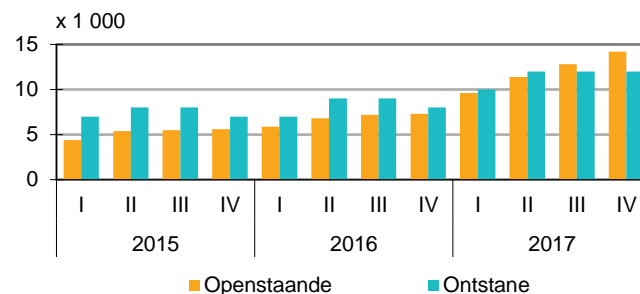
StatLine: [Bedrijven; oprichtingen](#)

StatLine: [Bedrijven; opheffingen](#)

Werkgelegenheid bouw neemt verder toe

Het totaal aantal banen in de bouw kwam in het vierde kwartaal, gecorrigeerd voor seizoeneffecten, uit op 529 duizend. Dat is duizend banen meer dan in het derde kwartaal. Er ontstonden 12 duizend vacatures in het vierde kwartaal, evenveel als in het voorgaande kwartaal. Er werden in het vierde kwartaal 11 duizend vacatures vervuld, iets meer dan in het voorgaande kwartaal. Aan het eind van het vierde kwartaal stonden 14,2 duizend vacatures open, 1,4 duizend meer dan een kwartaal eerder. De vacature-indicator voor de bouw, die verschillende verwachtingen over werkgelegenheid van ondernemers combineert, is aan het begin van het vierde kwartaal, net als aan het begin van het derde kwartaal, positief.

Vacatures

Bron: CBS

StatLine: [Vacatures](#)

StatLine: [Banen](#)

Ondernemersvertrouwen herstelt na afname vorig kwartaal

Aan het begin van het eerste kwartaal van 2018 ligt het ondernemersvertrouwen met 34,5 bijna 11 punten hoger dan in het laatste kwartaal van 2017. Daarmee is het vertrouwen hersteld na de afname in het vorige kwartaal. Het vertrouwen van de ondernemers in de bouw is voor het zesde kwartaal op rij het meest positief van alle sectoren. In 2013 was de bouw nog de meest somber gestemde sector. De ondernemers waren veel positiever over de ontwikkeling van de productie. Hun oordeel over de werkvoorraad verbeterde fors en ook voorzien zij een verdere groei van de werkgelegenheid. De bouwbedrijven hebben echter moeite met het vinden van arbeidskrachten. Een op vijf ondernemers in de bouw geeft aan dat het tekort aan geschikte arbeidskrachten hun productie belemmert.

Ondernemersvertrouwen bouw (seizoengecorrigeerd)

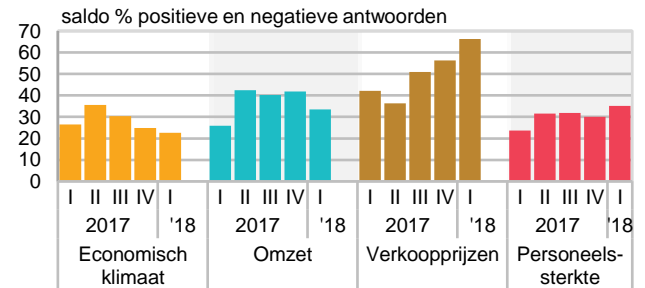
Bron: CBS, EIB, KvK, MKB-Nederland, VNO-NCW

StatLine: [Ondernemersvertrouwen](#)

Aantal ondernemers met prijsstijging neemt verder toe

Het aantal ondernemers dat een verbetering van het economisch klimaat verwacht, nam in het eerste kwartaal van 2018 af tot per saldo 23 procent. Voor de omzet verwacht per saldo 34 procent een verbetering in het eerste kwartaal. Vergeleken met een jaar geleden zijn meer ondernemers positief in hun omzetverwachting. In totaal verwacht per saldo 66 procent van de ondernemers in het eerste kwartaal een stijging van de tarieven door te voeren. Het aantal ondernemers dat prijsstijgingen voorziet, is daarmee voor de derde keer op rij het grootst sinds het begin van de meting eind 2008. Met een saldo van 35 zijn de verwachtingen ten aanzien van de personeelssterkte verder verbeterd ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar.

Ondernemersvertrouwen bouw (seizoengecorrigeerd)

Bron: CBS, EIB, KvK, MKB-Nederland, VNO-NCW

StatLine: [Conjunctuurenquête Nederland](#)

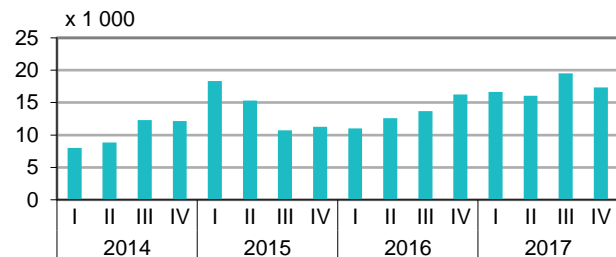
Bouw van woningen en bedrijfsgebouwen

Aantal vergunde nieuwe woningen stijgt

Het aantal nieuwbouwwoningen waarvoor vergunningen werd afgegeven kwam in het vierde kwartaal uit op 17 355. Dat is bijna 7 procent meer dan in dezelfde periode een jaar eerder maar wel de kleinste groei in vergelijking met de overige kwartalen van 2017. Al zes kwartalen op rij stijgt het aantal vergunde nieuwbouwwoningen in vergelijking met dezelfde periode in het voorgaande jaar.

In 2017 zijn bijna 70 duizend nieuwe woningen vergund. Dit is bijna 30 procent meer dan het jaar daarvoor.

Nieuwbouwwoningen waarvoor vergunning is verleend

Bron: CBS

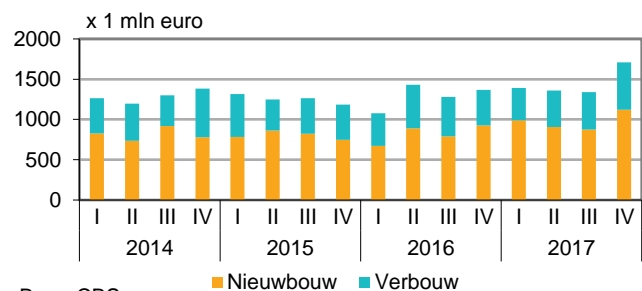
StatLine: [Nieuwbouwwoningen; afgegeven vergunningen](#)

Bouwkosten van vergunde bedrijfsgebouwen fors gestegen

De totale bouwkosten van de bouw en verbouw van bedrijfsgebouwen waren dit kwartaal 1,7 miljard euro. Dat is 25 procent meer dan in dezelfde periode een jaar eerder. Niet eerder sinds de reeks in 2012 is gestart, waren de totale bouwkosten zo hoog. Voor de nieuwbouw van bedrijfsgebouwen stegen ze met bijna 21 procent; van verbouw met ruim 34 procent.

De bouwkosten in een afgegeven vergunning betreffen een schatting van de waarde van de materiaal- en arbeidskosten van de bouwopdracht.

Bedrijfsgebouwen, totale bouwsom vergunningen

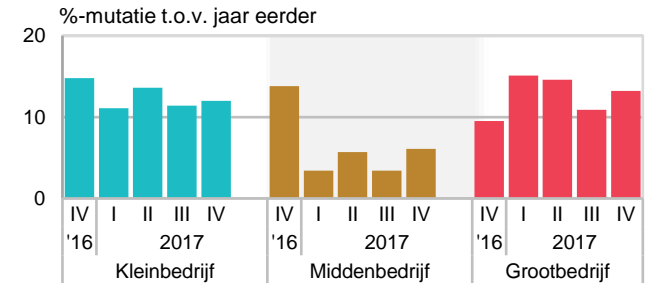
Bron: CBS

StatLine: [Bouwvergunningen; aantal en bouwkosten](#)

Verdere groei burgerlijke en utiliteitsbouw

Bedrijven in de burgerlijke en utiliteitsbouw (B&U) hebben in het vierde kwartaal gemiddeld een omzetstijging van 10,2 procent behaald. De omzet is al 13 kwartalen op rij gestegen. De afgelopen drie jaren steeg de omzet met meer dan 9 procent per jaar. Middelgrote bedrijven, met 10 tot 100 werkzame personen, zagen hun omzet in 2017 het minst stijgen. De omzet steeg bij deze bedrijven met 4,8 procent. Een jaar eerder was dat nog ruim 11 procent. Kleine en grote bedrijven behaalden in 2017 gemiddeld een forse omzetstijging van meer dan 10 procent. Wel lag het omzetniveau van bedrijven in de B&U nog ruim tien procent onder het omzetniveau van 2008.

Omzet burgerlijke en utiliteitsbouw

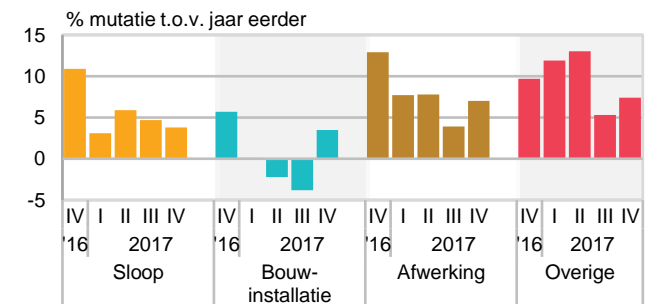
Bron: CBS

StatLine: [Omzetontwikkeling bouwnijverheid](#)

Gespecialiseerde bouw lagere omzetgroei

Gespecialiseerde bouwbedrijven zagen hun omzet met 5,0 procent stijgen, na minimale groei een kwartaal eerder. Daarmee hebben deze bedrijven in 2017 een omzetstijging behaald van 3,1 procent. Een jaar eerder was dat nog bijna 8 procent. Grote bedrijven met meer dan 100 werkzame personen zagen, na forse groei in 2016, hun omzet in 2017 met 2,7 procent dalen. Bij kleine en middelgrote bedrijven steeg de omzet met ruim 6 procent. Bij de deelbranches is het beeld wisselend. Installatiebedrijven zagen hun omzet met een half procent dalen. Overige gespecialiseerde bouwbedrijven zoals bijvoorbeeld dakdekkers-, hei- en metselbedrijven zagen hun omzet met 9,3 procent het meeste stijgen van de gespecialiseerde bouw. Het omzetniveau van de gespecialiseerde bouw was in 2017 weer bijna op het omzetniveau van 2008.

Omzet gespecialiseerde bouw

Bron: CBS

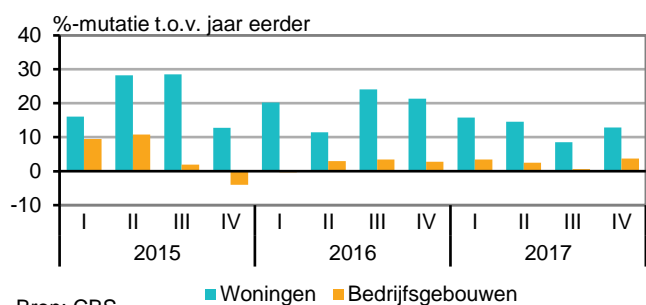
StatLine: [Omzetontwikkeling naar bedrijfsomvang](#)

StatLine: [Omzetontwikkeling naar bedrijfstak](#)

Verdere toename investeringen in woningen en gebouwen

Investeringen in woningen en bedrijfsgebouwen namen in het vierde kwartaal met 9,4 procent toe. Vooral investeringen in woningen groeiden weer aanzienlijk; 12,9 procent meer dan in het vierde kwartaal van 2016. De groei van de investeringen in woningen was sterker dan in het derde kwartaal (8,5 procent). Ook de investeringen in bedrijfsgebouwen namen dit kwartaal toe. Het volume steeg met 3,7 procent ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Ook bij de bedrijfsgebouwen namen de investeringen sterker toe dan in het derde kwartaal (0,6 procent).

Investeringen in woningen en bedrijfsgebouwen (volume)

Bron: CBS

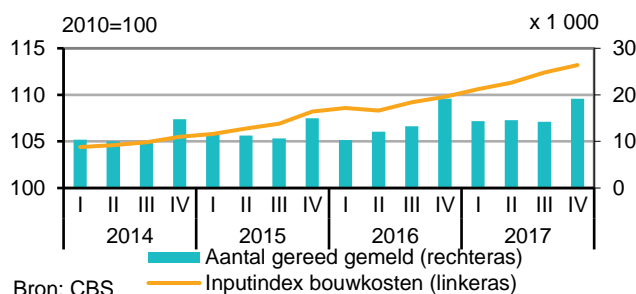
StatLine: [Bbp, investeringen](#)

Bouwkosten nieuwbouwwoningen stijgen

In totaal zijn er in dit kwartaal 19 167 nieuwe woningen opgeleverd. Dit is ongeveer gelijk aan het aantal in het vierde kwartaal van vorig jaar. In heel 2017 zijn in totaal ruim 62 duizend nieuwbouwwoningen aan de voorraad toegevoegd, bijna 14 procent meer dan in 2016.

De inputkosten voor het bouwen van nieuwe woningen zijn in het vierde kwartaal met 3,1 procent toegenomen vergeleken met een jaar eerder. De kosten ten opzichte van een jaar eerder stijgen sinds januari 2014 onafgebroken. De toename is dit kwartaal veroorzaakt door een stijging in de kosten van loon (+1,9%) en een kostenstijging van materiaal (+3,9%).

Nieuwbouwwoningen

Bron: CBS

StatLine: [Voorraad woningen](#)

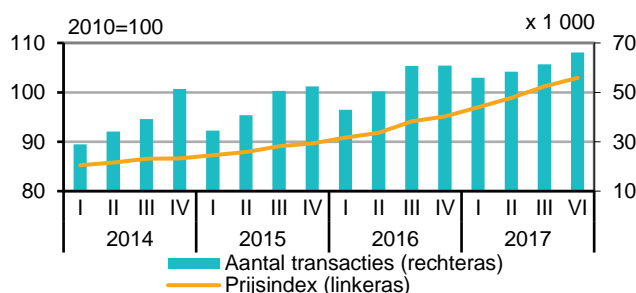
StatLine: [Nieuwbouwwoningen; inputprijsindex 2010=100](#)

Huizenprijzen blijven stijgen

Er werden in het vierde kwartaal 66 188 bestaande huizen verkocht. Dit was bijna 9 procent meer dan in dezelfde periode in 2016. Nog nooit zijn er zoveel woningen in één kwartaal verkocht. Het aantal verkochte woningen stijgt in vergelijking met een jaar eerder onafgebroken sinds het derde kwartaal van 2013.

Ook de prijzen blijven stijgen; al ruim drie jaar lang zijn die hoger dan een jaar eerder. Ten opzichte van het derde kwartaal van 2008, toen de huizenprijzen een piek bereikten, bedraagt de prijsdaling 3,6 procent. Vergeleken met het dal in het tweede kwartaal van 2013 liggen de prijzen 21,5 procent hoger.

Bestaande koopwoningen

Bron: CBS, Kadaster

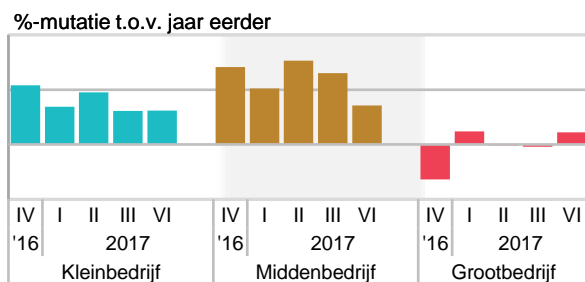
StatLine: [Bestaande koopwoningen; Prijsindex](#)

Grond-, weg- en waterbouw

GWW weer positief

De bedrijven in de grond-, weg- en waterbouw (GWW) hebben dit kwartaal 3,9 procent meer omgezet dan in hetzelfde kwartaal een jaar eerder. Na een positief resultaat in alle vier de kwartalen, bedroeg de groei voor 2017 4,1 procent. De twee jaren daarvoor daalde de omzet van de GWW. Met 11,1 procent nam de omzet het meest toe bij bedrijven met 10 tot 100 werkzame personen. Bij kleine en grote bedrijven was de groei iets lager. Bij de deelbranches zagen vooral de (spoor)wegen- en tunnelbouwers hun omzet stijgen. Kabel- en buizenleggers die een jaar eerder nog een omzetgroei behaalden van bijna 12 procent, zag hun omzet in 2017 dalen, zij het minimaal. Het omzetniveau van de hele GWW ligt wel ruim boven het omzetniveau van 2008.

Omzet GWW

Bron: CBS

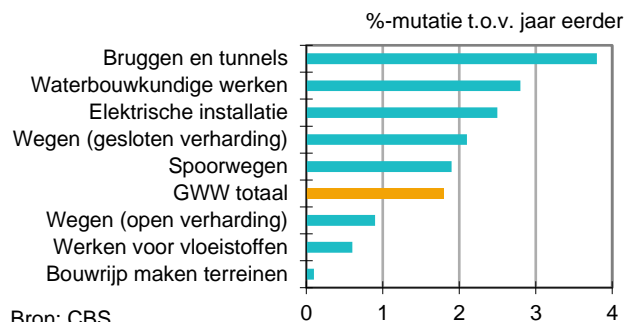
StatLine: [Omzetontwikkeling naar bedrijfsomvang](#)

Inputprijzen GWW stijgen

In het vierde kwartaal is het prijsindexcijfer van de grond-, weg- en waterbouw (GWW) met 1,8 procent gestegen in vergelijking met een jaar eerder. Ten opzichte van het voorgaande kwartaal zijn de kosten met 1,2 procent gestegen.

Vergeleken met het vorige kwartaal en ook met het vierde kwartaal van 2016 zijn alle deelgebieden van de inputprijzen GWW gestegen. Bij het deelgebied 'Bouwrijp maken van terreinen' stegen de kosten met 0,1 procent het minst ten opzichte van het voorgaande jaar. De kosten voor 'Bruggen en tunnels' stegen met 3,8 procent het meest.

GWW, inputprijsindex begin vierde kwartaal 2017

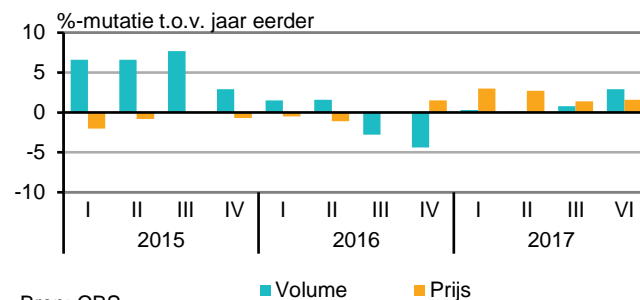
Bron: CBS

StatLine: [GWW inputprijsindex](#)

Investerings in GWW nemen toe

Het volume van de investeringen in grond-, weg- en waterbouw (GWW) is met 2,9 procent toegenomen ten opzichte van een jaar eerder. Dit is de grootste toename na het vierde kwartaal 2015. Omdat de prijzen in het vierde kwartaal met 1,6 procent stegen, nam de waarde van de investeringen toe met 4,5 procent. In 2017 nam het volume van de investeringen in GWW toe met 1,1 procent. In 2016 daalde deze nog -1,1 procent.

Investerings in de GWW

Bron: CBS

StatLine: [Bbp, investeringen](#)

Opmerkingen betreffende deze publicatie

- Deze publicatie is samengesteld op basis van cijfers zoals die op 22 februari 2018 beschikbaar waren. Mogelijk zijn er op het moment van lezen actualere cijfers beschikbaar, deze kunt u vinden via de link onder de grafieken.
- De cijfers zijn doorgaans niet gecorrigeerd voor seizoeninvloeden. Indien dit wel het geval is staat dit aangegeven in de tekst/grafiek.

Colofon

Tekst Sector bedrijfsstatistieken Den Haag (EBD)

Druk Repro CBS / **Contact** <mailto:info@nieuwsbriefcbs.nl>

Datum 22 februari 2018

Meer informatie

CBS infoservice: [infoservice online](#)
Telefonisch (09.00-17.00 uur): 088 5707070

Media:

CBS persdienst: persdienst@cbs.nl

Staat van het MKB

Op zoek naar cijfers over midden- en kleinbedrijf? Behoefte aan uitsplitsing naar bedrijfsleeftijd, mate van groei, bedrijfsgrootte of bedrijfstak binnen het MKB? Bezoek dan <http://www.staatvanhetmkb.nl> en volg @staatvanhetmkb.nl op Twitter